

GEN Z FOLK – ФОРМИРАНЕ НА НОВА ВИЗУАЛНО- МУЗИКАЛНА СТИЛИСТИКА

Мария Онтева

Югозападен университет „Неофит Рилски“, Факултет по изкуства, катедра
„Изобразително изкуство“, ул. „Иван Михайлов“ 66, Благоевград, България
E-mail: mo_art@abv.bg

GEN Z FOLK- THE EMERGENCE OF A NEW VISUAL - MUSICAL STYLISTICS

Mariya Onteva

Southwest University “Neofit Rilski”, Faculty of Arts, Department of Fine Arts,
66 Ivan Mihaylov Str., Blagoevgrad, Bulgaria
mo_art@abv.bg

Abstract:

The article aims to examine the emergence of the “GEN Z folk” stylistics within contemporary Bulgarian visual and musical culture. The creative work of the performer Mona, who defines her own style as “GEN Z folklore”, is analysed as both a foundation and a primary case study. The research focuses on the ways in which Bulgarian folklore is reimagined through contemporary music, digital media, stage fashion, and individual identity. The study approaches “GEN Z folk” not merely as a musical definition, but as a rapidly evolving visual- musical stylistics that exists in symbiosis with folklore memory, digital culture, and contemporary fashion. It also traces other musical artists who partially adopt the visual concept of this style. Furthermore, the connection and interaction between “performer and designer” are analysed. Rather than predetermining the phenomenon as an established subculture, the research questions whether its formation could lead to a new local culture and visual belonging. In conclusion, “GEN Z folklore” is defined as a new and dynamically developing visual- musical stylistics.

Keywords: GEN Z folk, subculture, visual identity, Mona, folklore, contemporary fashion

Увод

В съвременната култура връзката между мода и музика все повече се преплита, като взаимодействието им не се изчерпва с ролята на сценичното облекло. Визуалният образ на музикалния изпълнител е съществена част от изграждането на идентичността. Чрез цялостната визуална концепция може да се формира разпознаваем код, който да комуникира с публиката и да даде заявка определени културни позиции. В теорията на субкултурите е изследвано, че дрехата функционира като знак посредством който определена социална група комуникира своите ценности и отношение към доминиращата култура. Дик Хебдиж в книгата си „Subculture: The Meaning of Style“ [1] разглежда стила като значима форма на комуникация и анализира връзката между музика, младежки култури и облекло.

С особена динамика социалните мрежи и дигиталните платформи днес превръщат музикалния изпълнител не само в автор на музикално съдържание, но и в създател на собствен визуален код. Те позволяват даден артистичен образ да достигне до голямата аудитория почти веднага. Така индивидуалната сценична визия може да се превърне в носител на културни значения, и дори да даде нови модели на идентификация сред младата публика. Особен интерес представлява начина, по който традиционните културни символи от българския фолклор се пренасят и включват в съвременната визуална среда. Традиционния облик на народната носия не се възпроизвежда буквално, а се трансформира и комбинира с актуални модни елементи, и се представя чрез средствата на дигиталното поколение.

Понятието „GEN Z фолклор“ е пример за точно такъв тип трансформация, и е пряко свързано с изпълнителката Мона /Симона Петрова/. В интервю от март 2026 г. по Нова телевизия тя заявява: „Замислих се, че това е нещо ново и реших да го нарека „GEN Z фолклор““. [2] Тази реплика има особено значение за анализа, тъй като показва съзнателно и обмислено назоваване на собствена художествена концепция на образа. Понятието е въведено от самата изпълнителка, с което тя описва своя творчески подход, а не от музикален критик или моден изследовател. От музикална гледна точка Мона свързва съвременно

звучене с характерни елементи от българския фолклор. (Фигура 1) В редица интервюта авторският и подход се описва като съчетание от фолклорна орнаментика и мелодични линии, характерни за поп музиката.

„Цялата емоция около фолклора винаги е принадлежала на сърцето ми.“- заявява и самата Мона в интервю за NOVA. [3] Това изказване ни позволява да разглеждаме явлението не само като маркетингова стратегия, а и като форма на лична културна идентификация.

Фигура 1.

Понятието представлява интерес не само като нововъзникнал музикален жанр, но и като възможност за изследване на взаимодействието между съвременната музика, фолклорното наследство, модата и дигиталната култура. Самата изпълнителка посочва, че включва в облеклото, косата, сценичния си образ, и дори декорите, елементи от българските традиции и фолклор. Тя определя символиката, която носят, за важна част от изграждането на своя образ. Например, така характерните за визията и плитки свързва със символа на моминската красота. (Фигура 2) Един отличаващ я и доста артистично поднесен елемент от съвременния моден език, а не дословно пренесен в автентичната му форма.

Фигура 2

Следвайки примера може да разграничим три модела на пренос на фолклорни елементи в съвременната сценична мода:

- автентично възпроизвеждане- използване на традиционната носия или близка до нея;
- стилизирано- фолклорните елементи са разпознаваеми, но можем да наблюдаваме промяна във формата, силуета, цвета, материалите и констатрукцията.

- трансформация- превръщане на фолклорния символ в нов съвременен моден образ. В “GEN Z folk” се наблюдават изключително ярко втория и третия модел на трансформация. Интересен е въпросът обаче, какво се случва със символиката на фолклорния мотив, когато бъде изведен от традиционната му среда. Българската носия е носител на конкретна регионална, социална и обредна система от значения. Когато части от нея бъдат включени в съвременния сценичен костюм, често губят значението си. Например, шевицата от етнографски символ може да се превърне в графичен декоративен елемент. Престилката да загуби своята функционалност, поставена като друга част от облеклото.(Фигура 3) А кукерската обредност да бъде трансформирана в авангардна сценична форма. Такъв пример може да посочим при няколко изпълнителя. За представянето си на Националната селекция за „Евровизия 2026“, реализирана от БНТ, Мона ни демонстрира съвременна сценична интерпретация на кукерската образност, съчетана с елементи от

българската традиционна носия.

В костюма фолклорните кодове не запазват своята традиционност, а са трансформирани чрез средствата на съвременната мода, за да изградят образ с изразена съвременна сценична естетика. В концепцията на “GEN Z folk” традиционното фолклорно наследство е възпроизведено не като музееен експонат, а се интерпретира

Фигура 3

Фигура 4

комбинираща и актуализира визуално в естетиката на съвременната музикална сцена. Проектът е дело на екип творци – Bulkina, The.Trackers, Veza и Prettyboss, които успешно интерпретират жените- войводи от българската история.

Аналогичен пример на сценична интерпретация от традиционен символ в авангарден моден образ е костюмът на Дара за сценичната и визия на „Еurovision 2026“ във Виена.(Фигура 4) Дело е на дизайнера Виктор Гърбешков, който комбинира авангарден силует, сценичен блясък и препратки към кукерския костюм символизиращ прогонването на злото и новото начало. В статията на LADYZONE четем: „С избора на тази визия DARA демонстрира желанието си да съчетае модерната поп естетика и разпознаваеми български символи. Това затвърждава все повече артисти да използват сценичните си костюми като цялостно артистично представяне а не само като моден акцент.“ [4]

Роби е поредният музикален изпълнител, използвал подобна стилистика, при който може да забележим, че в песента си „Рано призори“, сменя в своя образ както автентичен кукерски костюм, така и модерни визуални препратки. (Фигура 5) Стилистката Ирина Георгиева за реализирането на този проект събира голям дизайнерски екип- Жаклина Илиева, Ателие Вереда, Funky disko, Зора Романска, Bulkina,

Божидар Георгиев и Кристина Русева.

В няколко музикални проекта срещаме Роби и Мона като „два различни музикални свята“, които съчетават балкански дух със съвременни поп звучности. Роби не само участва в тях като съизпълнител, но и демонстрира в собственото си творчество сходен модел на съчетаване на съвременен поп звучене с български фолклорни и балкански културни елементи. Това ни позволява да го разглеждаме не като типичен представител, а като участник във формирането и разширяването на тази нова музикална стилистика каквато е „GEN Z фолклора“ Можем да заключим, че Роби е изпълнител който извежда дуетната си половинка извън нейното индивидуално творчество.

В общия проект „Мале“ двамата изпълнители се доверяват на дизайнерски екип, с който Мона вече е работила. (Фигура 6)

Не е случайно посочването на стилистите, разработили сценичните визии на разглежданите музикални изпълнители. Съвременният дизайнер има все по-значима роля в създаването на публичния образ на артистите. Костюмът не е само допълнение към музикалното изпълнение, а е превърнат в носител на концепция, разказ и културно послание. В разглежданата от нас изпълнителка, модният и образ не е сбор от различни сценични костюми, а последователно изграждана визуална система. Голям принос за изграждането и развитието на този образ има нейния баща, дизайнера Мони Петров. Ранните и проекти са негово дело, а съвместната им работа прави дизайнера съавтор на артистичната и идентичност като границата между тях се превръща в творчески диалог.

Интересна е връзката между Мона и дизайнерката Зорница Булкина. Двете имат собствена естетическа близост между артист и дизайнер, която надхвърля конкретната поръчка за облекло и може да се разглежда като форма на съавторство. Интересно е представянето на BULKINA за ModaSofiq 2026, където марката се описва като намираща се „между наследството и настоящето“, и между „глобалния контекст и балканската чувствителност“. Това ни позволява да направим връзка „Мона - “GEN Z folk”- BULKINA - съвременна интерпретация на балканското наследство“.(Фигура 7)

Дизайнерката Лия Каменова с „Reflēt“ участва в арт проекта на изпълнителката „Жена на годината“, и тук наблюдаваме следната интересна връзка. Месец по-рано,

Лия избира песента „Сила“ на Мона, за да представи своята колекция на „Седмицата на модата“ в Исландия. Това се превръща в не просто дизайнера→облича певицата, а музиката→вдъхновява дизайнера→дизайнера създава колекцията→изпълнителката носи

визията→ визуалният и музикалният език се подсилват взаимно. Наблюдението показва двупосочното влияние между музика и мода. (Фигура 8)

Друг участник в проекта е Михаела Александрова която според статията на Uni-

Фигура 5

Фигура 6

son.bg в работата си съчетава tribal мотиви, street стилистика и български етно влияния, посредством рециклирани материали. [8]

В този пример разглеждаме “GEN Z folk” не като фиксиран костюмен стил, а като отворена система за визуални влияния. Друга марка включена в проекта “Жена на годината” е GOUD, нейния акцент е върху устойчивостта, дълготрайността и идеята за дизайн който не се подчинява на краткотрайни тенденции. [9] В перспективен план може да разгледаме

отношението към устойчивата мода като част от съвременната идентичност на артиста.

В проектите си Мона работи със стайлинг екип The Trackers които често са в колаборация с различни дизайнери, стилисти, фризьор, гримьор, фотограф, креативен директор и гр. Това показва, че съвременния публичен образ на музикалния изпълнител все по често е резултат от работата на цели творчески екипи. (Фигура 9) Проследявайки дизайнерите работещи с младата изпълнителка наблюдаваме, че част от тях

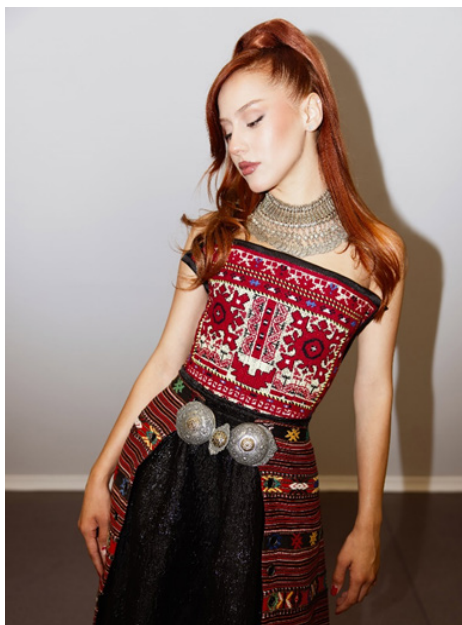
Фигура 7

Фигура 8

Фигура 9

Фигура 10

работят с фолклорни, балкански или етнически кодове. Така получаваме едно общо поле между визуално-музикалната концепция на Мона и съвременната българска мода. Идеята за интерпретирането на българската идентичност не остава само в стилистиката на “GEN Z folk” и сценичния костюм на Мона, а постепенно се разгръща като визуална екосистема за различни автори и дизайнери в съвременната мода.

Проучвайки голяма част от примерите пред нас стоев въпроса дали “GEN Z folk” да бъде разглеждан като индивидуална артистична концепция или посочените визуални и културни характеристики ни дават основание да говорим за по – широко развиваща се музикално модна стилистика. Това е една от поставените цели на изследването да проследи потенциала на формирането на нов тип субкултурна идентичност. Класическите субкултури се формират в рамките на определена социална или културна общност имат устойчиви визуални характеристики, чрез които изразяват своята принадлежност, идентичност, ценности и отношение към доминиращата култура. При този модел на формиране визуалния код се създава постепенно и се налага като специфичен чрез облекло, аксесоари, цветове, силуети и символи, придобиващи значение в исторически и социален контекст.

При съвременните музикални жанрове процеса често е обратен. Връзката между музика, медиите и формирането на субкултурни общности Сара Торнтън разглежда в *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital* начина, по който

медийната среда участва в конструирането и популяризирането на музикални култури. В съвременната българска музикална сцена тази концепция е особено приложима.

Индивидуален артистичен стил → медиен образ → разпознаваем визуален код → възприемане от аудиторията → споделена стилистика → възможна субкултурна идентичност. Този модел е важен за анализа на “GEN Z фолклор” защото първоначално понятието е свързано с конкретен артист, но постепенно започва да придобива по – широко медийно присъствие.

Можем да заключим, че Мона е завършен артист и да я обявим за достойно носещ титлата основател на “GEN Z фолклор”, защото сама назовава своя творчески подход и го свързва с модерно музикално звучене, фолклорни елементи и специфична сценична визия. (Фигура 10)

“GEN Z folk” е интересно преосмисляне на традиционната култура чрез съвременната музика, мода и дигитална култура. В основата на явлението стои потребността на младото поколение традиционния български фолклор да се представя не като застинало наследство, а като жива културна система, способна да участва в създаването на съвременна идентичност.

Сценичната визия на Мона, Дара и Роби и работата на различните дизайнери в кукерската образност, ни показват друг аспект на същия културен процес- трансформирането на символ, в съвременен моден и медиен език.

Независимо, че проследихме повече от един музикални изпълнители в стилистиката на “GEN Z folk” на този етап не можем категорично да го определим като формирана субкултура. Бъдещото и развитие зависи от това дали визуалните и музикални кодове ще бъдат възприети и възпроизведени от по-широка общност. Определението за “GEN Z фолклор” за сега може да бъде описано като нова и бързо развиваща се визуално-музикална стилистика. Точно тази динамика превръща явлението в значим обект за изследване на съвременната българска визуална култура.

Библиография:

- [1] Habdige, D. Subculture: The Meaning of Style. Methuen (1979)
- [2] NOVA TV. Мона: GEN Z фолклорът като лична мисия и ново звучене“ (29. 03. 2026). Източник <https://nova.bg/news/view/2026/03/29/531970/%D0%B%D0%BE%D0%BD%D0%B0-gen-z>
- [3] <https://signal.bg/mona-tova-koeto-pravya-e-no-vo-narekoh-go-gen-z-folklore/>
- [4] <https://ladyzone.bg/laifstail/dara-razkri-podrobnosti-za-unikalnata-si-kukerska-vizija-s-kojato-startira-evrovizija-2026-video.html>
- [5] <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/966066-mona-i-robi-predstavyat-parviya-si-duet-male->
- [6] <https://btvnovinite.bg/predavanja/tazi-sabota-i-nedelia/mona-pri-men-se-sluchi-edna-transformacija-ne-samo-v-tvorchestvoto-mi-a-i-v-zhivota.html>
- [7] Unison. Bg. Мона отбелязва една от най-важните стъпки в своята кариера <https://unison.bg/mona-%D0%BE%D1%82%D0%B1%D0%B5%D0%B%D1%8F%D0%B7%D0%B2%D0%B0-%D0%B5%D0%B4%D0%B-D%D0%B0-%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D0%B9-%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%B-D%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%BF%D0%BA%D0%B8/>
- [8] Kafene.bg. Мона с номинация за жена на годината <https://kafene.bg/%D0%B%D0%BE%D0%BD%D0%B0-%D1%81-%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B7%D0%B0-%D0%B6%D0%B5%D0%B-D%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%B-D%D0%B0%D1%82%D0%B0/>
- [9] Христова, Т. Модата на субкултурите от 80-те години на 20-ти век до наши дни, „Текстил и облекло“ (2017): 358-366 стр.
- [10] Tornton, S. Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital, Polity, (1995)
- [11] Стойков, Л., Теоретични проблеми на модата, „От игла до конец“, София, (2006)

Изображения:

- Фигура 1 <https://www.facebook.com/BNT.Bulgarian.National.Television/videos/c-изпълнението-на-песента-жива-мона-завоюва-мястото-си-във-втория-етап-на-национ/1370086594597460/>
- Фигура 2 <https://www.az-jenata.bg/a/8-svobodno-vreme/80143-mona-i-lyubo-kirov-s-magichen-duet-v-pesenta-luna>
- <https://signal.bg/mona%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D1%8A%D1%80%D1%88%D0%B2%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%B%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F/>
- Фигура 3 <https://viaraneews.com/news/17699450765891/kyustendiltsi-mona-e-is-tinskiyat-pobeditel-za-evroviziya>
- Фигура 4 <https://ladyzone.bg/laifstail/dara-razkri-podrobnosti-za-unikalnata-si-kukerska-vizija-s-kojato-startira-evrovizija-2026-video.html>
- Фигура 5 <https://www.radioveselina.bg/news/11858/robi-vkljuchi-v-rano-prizori-zhenski-folkloren-hor-i-kukeri>
- Фигура 6 <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/966066-mona-i-robi-predstavyat-parviya-si-duet-male->
- Фигура 7 <https://www.instagram.com/p/DPwTvY-9jIZP/>
- Фигура 8 <https://unison.bg/mona-%D0%BE%D1%82%D0%B1%D0%B5%D0%B%D1%8F%D0%B7%D0%B2%D0%B0-%D0%B5%D0%B4%D0%B-D%D0%B0-%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D0%B9-%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D0%B-2%D0%B5-%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%B-F%D0%BA%D0%B8/>
- Фигура 9 <https://unison.bg/mona-%D0%BE%D1%82%D0%B1%D0%B5%D0%B%D1%8F%D0%B7%D0%B2%D0%B0-%D0%B5%D0%B4%D0%B-D%D0%B0-%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D0%B9-%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%BD%D0%B-2%D0%B5-%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%B-F%D0%BA%D0%B8/>
- Фигура 10 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1383535157208966&set=pcb.1383535240542291>